

ПРОЕКТ ЗАСНУВАННЯ „ХРЕСТА УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА” (1947 р.)

У роки Другої світової війни виникла концепція, згідно з якою Німеччина і СРСР, виснаживши в боротьбі одне одного, не становитимуть значної сили, відтак США розпочне війну проти СРСР, щоб остаточно знищити більшовицький режим, і в результаті радянська імперія розпадеться й утвориться низка незалежних держав, зокрема й українська. Ця концепція знайшла своїх прихильників в українському політичному середовищі на еміграції. Одним з них був відомий український військовий діяч генерал М.Омелянвич-Павленко (1878 – 1952), який у часи УНР командував бригадою, корпусом, був начальним командантом Української галицької армії, командувачем Армії УНР, героєм Другого Зимового походу. У період Другої світової війни він намагався створити з остарбайтерів і військовополонених українські військові підрозділи. Після війни жив на еміграції, входив до складу еміграційного уряду як військовий міністр.

Вірячи в те, що невдовзі між США і СРСР вибухне війна, М.Омелянвич-Павленко вважав за потрібне організувати військовий вишкіл і підтримувати бойовий дух українців на еміграції. Серед іншого цьому мав служити його проект створен-

ня Українського вільного козацтва (УВК) поза Україною з майбутнім поширенням його на Батьківщині. Підготувавши в 1947 році документ „Військово-організаційна схема територіальних формувань УВК”, він пояснював, що УВК „ставить собі за мету об’єднання жертвенних елементів нації для служіння Українській державі”, а створення такої „понадпартійної, національної й почасти станової організації, що, зокрема, з військового боку має увійти як складова частина до збройних сил УНР” – на часі. Крім „Схеми”, М.Омелянвич-Павленко склав низку додаткових проектів, зокрема „Положення про відзнаку «Хрест Українського вільного козацтва»” з малюнком нагороди на окремому аркуші. Ці всі документи було передано на розгляд і затвердження тогочасному Президентові УНР в екзилі А.Лівицькому.

Нижче публікуємо „Положення про відзнаку „Хрест Українського вільного козацтва” (без дати). Текст „Положення” відбитий друкарським способом на двох боках аркуша, проєкт відзнаки виконано на кальці олівцем, тушшю й розфарбовано водорозчинними фарбами, на аркуші є чорнильний відтиск печатки УВК. Публіковані документи зберігаються в архіві ОУН у Києві.

ДОДАТОК Ч. 3

36 мм

ЗОЛОТА ЛАВРОВА,
СРІБНА ЛАВРОВА
ЗОЛОТА ДУБОВА ГІЛКИ
ТА ЗОЛОТА ВІРКА
НА СТЯЖЦІ.

ВІДЗНАКА «ХРЕСТ У. В. К.»

*Проект Хреста Українського козацтва.
Калька, туш, гуаш, акварель*

*Знак Хреста Українського козацтва (аверс і реверс).
Належить останньому Президентові УНР в екзилі Миколі Плав'юку*

ПОЛОЖЕННЯ
про відзнаку „Хрест
Українського козацтва”
(Хрест УВК)

Щоб відзначити видатних борців за волю України та зберегти в пам'яті нащадків згадки про славетну боротьбу Українського козацтва в часі з жовтня місяця 1917 року, встановлюється для цього відзнаку „Хрест Українського козацтва”.

„Хрест Українського козацтва” не має степенів і є для всіх однаковий.

КОМУ НАДАЄТЬСЯ ВІДЗНАКА
Розділ І

Відзнака надається на представлення відповідальних осіб або відповідного начальника чи зверхника — Орденською радою по затвердженні військовим отаманом УВК:

ХОРУГВА

Проект хоругви Українського козацтва. Папір, туш, гуаш, акварель

а) Всім бравшим активну участь у визвольних змаганнях за волю України (1917 – 21 рр.);

б) За боеві акції проти ворогів України пізнішого періоду;

в) Забитим в боях та в боротьбі при інших обставинах і померлим від ран чи хворіб, набутих через ворогів;

г) За тверду і гідну поставу під час ув'язнення окупантами з політичних мотивів;

г) За успішне виконання доручень при можливих несприятливих обставинах;

д) За жертвенну працю для української спільноти, ідивідуально чи в складі української громади або інституції;

є) За гідну репрезентацію українського імені перед чужинецьким світом;

є) За визначну працю на користь української нації: політичну,

суспільно-організаційну, наукову, технічну, мистецьку та ін.

ГІЛКА НА СТЯЖЦІ ХРЕСТА

Розділ II

Особи, що брали участь в бойових акціях проти ворогів, одержують Хрест з золотою лавровою гілкою на стяжці Хреста.

Розділ III

Особи, що не брали участі в боях, одержують Хрест з золотою дубовою гілкою на стяжці Хреста.

Розділ IV

Срібну лаврову гілку на стяжці Хреста одержує той, хто був ув'язнений або засланий з політичних мотивів.

ЗІРКА НА СТЯЖЦІ ХРЕСТА

Розділ V

Особи, що були поранені в боротьбі за волю України, носять на стяжці Хреста (нижче гілки) золоту зірку за кожне поранення чи контузію.

ОРДЕНСЬКА РАДА

Розділ VI

Орденська рада „Хреста Українського козацтва” складається з вибраних та призначених Генеральною управою побратимів УВК. Орденська рада має осідок при Генеральній управі. Можуть бути утворені місцеві орденські ради при представництвах Українського вільного козацтва. Місцеві ради підпорядковані Орденській раді при Генеральній управі.

Грамоти на „Хрест Українського козацтва” (Хрест УВК) видаються за підписом голови і секретаря Орденської ради Хреста УВК.

СВЯТО ВІДЗНАКИ

Розділ VII

Свято відзнаки „Хрест Українського козацтва” встановлюється щорічно 1-го (14-го) жовтня в день Козацької Покрови Божої Матері.

ОПИС ВІДЗНАКИ

Розділ VIII

Хрест золочений, чотирираменний, проміром в 36 мм. Рамена Хреста покриті емаллю блакитного кольору: в середині Хреста, на червоному (малиновому) полі, Державний Герб України – Тризуб (золотий). Поміж раменами Хреста схрещені золоті мечі. Хрест завішений на стяжці (ширина Хреста) червоної барви зі смужками з обох боків в 3 мм, а з них кожна складається з двох блакитних і поміж ними одної жовтої, в 1 мм вузьких смужок.

ПОРЯДОК НОШЕННЯ

Розділ IX

Відзнака „Хрест Українського козацтва” носить на лівому боці грудей.

Додаток: Рисунок відзнаки „Хрест Українського козацтва”.

Вступне слово й публікація документа Олександра КУЧЕРУКА